ÇOK ACELE SORULU
7/3787

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

**SAYI** : KDD.SÖ.1.01/ 5323
**KONU** : Soru Önergeleri

..../11/2004

03 KASIM 2004

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

İLGİ: 18.10.2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7492 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan Balıkesir Milletvekili Sedat PEKEL'e ait 6/1302, Bursa Milletvekili Kemal DEMİREL'e ait 7/3787 ve Denizli Milletvekili Mustafa GAZALCI'ya ait 7/3788 esas nolu soru önergelerine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sami GÜÇLÜ
Bakan

EKLER:
EK- 1 Görüş 6/1302, 7/3787, 7/3788 (3 adet – 9 sayfa)

TKB APK Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Milli Müdafaa Caddesi No:20 Kızılay/ANKARA Tel: 418 73 84 Fax:425 19 69

7/3787

**YAZILI SORU ÖNERGESİ** **01.11.2004**

**Önerge Sahibi** : **Kemal DEMİREL**
**Bursa Milletvekili**

**Esas No** : **7/ 3787**

Bursa ilimizin Yenişehir ilçesi sebze yetiştiriciliği konusunda büyük emekler harcayan, fakat karşılığında ürününe karşılık alamayan çiftçilerimizle doludur. Özellikle fasulye ve biber yetiştiricileri bu yıl ürettiklerini satamamış ve hatta bir kısmını tarladan bile toplatamamıştır. Çünkü maliyetin altında fiyatlara satmak zorunda kaldığı ürününü tarladan toplatacak parası bile yoktur.

Yenişehir ilçemizin ekonomisi tarıma dayalıdır. Tarım ürünlerinin getirisi iyi olursa esnaf da iyi kazanmaktadır. Ancak çiftçimiz bir türlü kazanamamaktadır. İhracatçılara teşvik verilmediği için ihracattan beklenen elde edilememiştir. Bunun yanında devlet eliyle destekleme alımları yapılmamış ve çiftçilerimiz perişan olmuştur.

Yenişehirli çiftçilerimizin durumuna çözüm yolu olarak alternatif tarım ürünleri önerilerinde bulunulmuş ancak bu konuda köylüye ne destek olunmuş ne de konu takip edilmiştir. Çiftçimiz ve köylümüz içler acısı bir durumda perişan haldedir.

Acil eylem planları içerisinde yer alan konuların başında tarım geldiği halde bu konudaki gelişmeler nedense istenilen düzeye bir türlü ulaşamamıştır. Çiftçimizin rahatlamasını sağlamak için tedbirler alınacağı belirtilmiş, ama çiftçimizde rahatsızlık hat safhaya ulaşmıştır. Üstelik çiftçimizin yaşadığı bu olumsuzluklar dolaylı olarak ülke ekonomimizi de olumsuz yönde etkilemekte ve zor duruma düşürmektedir.

**SORU 1.** Bursa ili Yenişehir ilçesindeki fasulye ve biber yetiştiricilerinin ürünlerini maliyetinin çok altına satmak zorunda kalmaları çiftçilerimizi çok zor durumda bırakmıştır. Bu konuda neler yapmayı planlıyorsunuz?
**SORU 2.** Buradaki sebze yetiştiricilerimiz hemen her yıl bu tür sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorunların önüne geçmek için planlı, programlı bir yetiştiricilik konusunda desteğiniz neler olabilir?
**SORU 3.** Çiftçilerimizin desteklenmesi yönünde neler yapmayı planlıyorsunuz?
**SORU 4.** Acil eylem planlarınızda da yer alan çiftçilerin rahatlaması için alınacağını belirttiğiniz tedbirler nelerdir?
**SORU 5.** Ürettikleri ürünü tarladan bile toplayamayan yetiştiricilerimizin kayıpları nasıl karşılanacaktır?

**Cevap 1-2-3-4-5)**

**Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca sebze yetiştiriciliğinin geliştirilmesi yönünde yapılan çalışmalar aşağıda belirtilmektedir.**

**Yasal Çalışmalar**
58. ve 59. Hükümetler döneminde tarım sektörüne ayrıcalıklı bir önem verilmiştir. Yaş meyve ve sebze sektörünün mevcut sorunlarının giderilmesi ve sektörün geliştirilmesi

için bir dizi mevzuat çalışmaları yapılmış, bir takım önlemler alınmış ve bazı projeler başlatılmıştır. Bu bağlamda;

Üreticilerimizin sağlıklı bir üretim planlaması yapabilmesi, ürün kalitesini iyileştirmesi, ulusal ve uluslar arası pazar ölçeklerinde rekabet gücü kazanabilmesi ve gelir seviyelerinin yükseltilebilmesi için üretici örgütlerinin oluşturulması kaçınılmazdır.

Bu bağlamda, Bakanlığımızca hazırlanan ve üreticilerimizin ürün veya ürün grubu bazında örgütlenmelerini amaçlayan Üretici Birlikleri Kanunu çıkartılmıştır. Söz konusu Kanun ile üreticilerin, üretimden pazarlamaya kadar etkin görev yapacakları şekilde örgütlenmelerinin önü açılmıştır.

Çalışmaları devam eden Üretici Birliklerinin kuruluş usül ve esaslarını belirleyen Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte, kuruluş işlemlerine başlanarak, talepler doğrultusunda hızlı bir şekilde üreticilerimizin üretimden pazarlamaya kadar etkin olarak faaliyet gösterecekleri şekilde örgütlenmeleri sağlanacaktır.

Bu Yasa ayrıca, üreticilerimizin modern tarım tekniklerini kullanarak pazara yönelik üretim yapmasında ve dolayısıyla rekabet güçlerinin artmasında önemli katkılar sağlayacaktır.

Uzun yıllar eksikliği hissedilen ve üzerinde çalışılan "Yeni Bitki Çeşitlerine ait Islahçı Hakları Kanunu" 2004 yılı Ocak ayında yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun önemli bir yasal boşluğu doldurarak özel ve kamu kuruluşlarının ıslah çalışmalarını daha da yoğunlaştırmaları ve ülke dışından ihtiyaç duyulacak üstün teknoloji transferi için güvenli bir zemin oluşturacaktır.

1963 yılında yürürlüğe giren 308 Sayılı Kanunu'nun yerini alacak olan yeni "Tohumculuk Kanunu Tasarısı" üzerindeki çalışmalar tamamlanmış olup, Tasarı TBMM Komisyonlarında görüşülmektedir. Bu Kanun ile Özel Sektör kuruluşlarının örgütlenmesi, tohumculuk faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, sertifikasyon ve kontrol çalışmaları yeni bir boyut kazanmış olacaktır.

Dünya meyve-sebze ticaretinin bir diğer boyutu ise organik ürünlere olan talebin artmasıdır. Ülkemizin tarım alanlarının gelişmiş ülkeler düzeyinde zarar görmemiş olması ve mevcut yaş meyve - sebze üretim potansiyeli düşünüldüğünde bu potansiyelin değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Bakanlığımızca organik tarım faaliyetlerine de ayrı bir önem verilmiştir. Özellikle sebze ve meyve ağırlıklı yürütülen araştırma çalışmaları ve baraj havzalarının organik tarıma açılması bu konuda yaptığımız önemli çalışmalardır. Bu kapsamda hazırlanan "Organik Tarım Kanunu Tasarısı" TBMM'de bulunmaktadır.

**F1 Hibrit Tohumluk Projesi**

Son 4-5 yıl içinde hem Bakanlığımıza bağlı araştırma enstitüleri hem de özel sektör kuruluşlarımız hibrit sebze çeşiti geliştirme ve tohumluk üretiminde önemli başarılar elde etmektedirler. Çok sayıda yeni çeşit üretilmiş ve pazara girmeye başlamıştır. Dört beş yıl önce %1 civarında olan yerli hibrit çeşit ve tohumluk kullanımı bugün %10 civarına ulaşmıştır. Bazı türlerde bu oran daha yüksektir. Örneğin, domateste %15-20 civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Bu seviyeler elbette yeterli değildir. Bu amaçla, Bakanlığımız kaliteli sebze tohumluğunun kullanımının sağlanması amacıyla 2004 yılında yeni bir projeyi uygulamaya koymuştur. 2004-2008 yılları arasında 7 trilyon TL bütçe ile beş araştırma enstitüsü, beş üniversite ve 20 özel sektör kuruluşunun katılımıyla yürütülecek olan "Türkiye F1 Hibrit Sebze Çeşitleri Geliştirme ve Tohumluk Üretimi Projesi" ile kamunun ve özel sektörün birbirini tamamlayacak olan birikimleri ve güçleri bir araya getirilmiştir. Bu işbirliği içinde, başlangıç olarak 8 sebze türünde hibrit çeşit geliştirmek, tohumluk üretmek ve ülke içi ve dışına pazarlamak amaçlanmıştır. Ayrıca, ülkemizde yerli ve yabancı özel sektör yatırımlarının artırılması, Bakanlığımıza ait bazı işletmelerin bu tür yatırımlara açılması bu sahada önemli atılımlar sağlayacaktır. Yürütülen projeler ve yeni yatırımlar sayesinde 4-5 sene içinde yerli hibrit sebze tohumluk üretiminde payımızı %30'lara, 10 yıl içinde de %60-70'lere çıkarmayı hedeflemekteyiz. Kendi genetik kaynaklarımızı da devreye sokarak geliştirilecek Anadolu'ya has aroma ve özellikler taşıyan yeni çeşitler ile pazardaki payımız da artacaktır.

Sağlanan ve sağlanacak gelişmelere rağmen, ülkemiz dışarıdan tohumluk ithal etmektedir. Bir yılda yapılan tohumluk ithalatı 70-80 milyon USD olup bunun 45-50 milyon dolarını sebze tohumlukları oluşturmaktadır. Ülkemizde, daha önce de bahsettiğim gibi kamu ve özel sektör araştırma kuruluşları tarafından çeşit ıslahı çalışmaları ve kademeli tohumluk üretimleri elbette yapılmaktadır. Ancak, takdir edersiniz ki, bu kuruluşların da idari, yapısal, teknik ve mali sıkıntıları olmuş, beklenen seviyede başarılı olamamışlardır. Bu nedenle, Bakanlığımız araştırma kuruluşlarımızın daha etkin hale getirilmesi için gerekli çalışmaları başlatmış ve önemli mesafeler kat etmiştir. Gittikçe gelişen ve güçlenen özel sektör kuruluşlarımızın da devreye girmesiyle bu sahadaki başarımız elbette daha fazla olacaktır.

**Üretme İstasyonlarının Özel Sektöre Kiraya Verilmesi, Sertifikalı tohumluk ve Virüsten Ari Fidan Üretiminin Artırılması**

Bakanlığımıza bağlı üretme istasyonları ve araştırma enstitüleri tarafından etkin bir şekilde değerlendirilemeyen tarım arazileri, sertifikalı tohumluk üretimi, virüsten ari fidan üretimi ve damızlık hayvan üretimi gibi faaliyetlerde bulunmak şartıyla proje karşılığında özel sektörün kullanımına açılmıştır. Halihazırda, 15 üretme istasyonu özel sektöre kiralanmış, 4 üretme istasyonu için müteşebbislere kiralama ön izni verilmiştir.

Diğer taraftan, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğüne (TİGEM) bağlı işletmelerin de tarımsal üretimde kullanılmak şartı ile uzun süreli olarak özel sektöre kiraya verilmesi konusunda çalışmalar başlatılmıştır. Bu amaçla, Yüksek Planlama Kurulu'ndan 22 işletme için alınan izin çerçevesinde, ilk etapta 12 işletme için ihaleye çıkılmıştır.

**Kalıntı Sorununun Çözümüne Yönelik Çalışmalar**

Örtü altı yetiştiricilikte temel sorunlardan birisi olan kalıntı sorununun çözümüne yönelik olarak; Bakanlığımızca 27 Aralık 2003 tarihinde Kontrollü Örtüaltı Üretiminin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik yayımlanmış ve hızlı bir şekilde seralarımızın kayıt altına alınması işlemi başlatılmıştır. Ülke genelinde tüm seralarda kayıt işlemi bittikten sonra, sera ürünlerinde barkod sistemine geçilmiş olacak ve böylece iç ve dış

pazarlarda sera ürünlerinin önü büyük ölçüde açılmış olacaktır. Bu konuyla ilgili yoğun eğitim çalışmalarımız ve seralardan tesadüfi örnekleme ile domates ve diğer sebze numunelerinin analiz çalışmaları devam etmektedir. Yönetmeliğin uygulanmasında tarım danışmanları da görev almaktadır.

Gübrenin, zirai ilaçların ve hormonların meyve ve sebzede yanlış ve hatalı kullanımının önlenmesi amacıyla "İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik" 08.09.2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
Mali Destekler (Düşük faizli kredi)

25 Şubat 2004 tarih ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde üreticilerimize düşük faizli tarımsal kredi kullanma imkanı getirilmiştir. Bu çerçevede çiftçilerimize toplam 2 katrilyon TL düşük faizli kredi kullandırılacaktır. Kararname kapsamında çiftçilerimiz; kontrollü örtü altı yetiştiriciliği (EUREPGAP), organik tarım, sertifikalı tohumluk kullanımı, AR-GE gibi konularda düşük faizli kredi kullanabileceklerdir. Bu kapsamda çiftçilerimiz; tarımsal kredi faiz oranlarından kontrollü örtüaltı yetiştiriciliğinde %30, sertifikalı tohum ve meyve fidanı üretiminde %40-50, ve organik tarımsal üretimde %60 oranında indirimli kredi kullanma imkanı elde edeceklerdir.

**İhracat Destekleri**

Tarımsal ürün ihracatının teşvik edilmesi ve artırılması için Dünya Ticaret Örgütü'ne olan taahhütlerimiz doğrultusunda bazı ürünlerin ihracatı teşvik edilmektedir. Bu kapsamda; sebzelere (pişirilmemiş, buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş, dondurulmuş) ve kurutulmuş sebzelere (bütün halde, kesilmiş, kırılmış, dilimlenmiş veya toz halinde, fakat başka şekilde hazırlanmamış) ihracat teşviği verilmektedir.

**Depolama Altyapısına Yönelik Destekler**

Hem ürün kayıplarını asgariye indirmek, hem de ürüne katma değer katarak pazarlama şansını artırmak için; ürünlerin piyasaya arz edilmeden önce; ayıklama, sınıflama, boylama ve ambalajlama işlemlerinin yanı sıra, dayanıklılığın artırılabilmesi ve kalitenin muhafazası için, paketleme evlerinde ön soğutma, sarartma, ilaçlama, kurutma, mumlama ve soğuk muhafaza gibi işlemlerden geçirilmesi amacıyla tarımsal amaçlı kooperatifler Bakanlığımızca bütçe imkanları çerçevesinde desteklenmektedir.